

IDENTIFYING SOCIAL STUDIES-ORIENTED ACADEMIC RISK-TAKING BEHAVIOURS AMONG MIDDLE SCHOOL STUDENTS BASED ON CERTAIN VARIABLES**Selman ABLAK***Assist. Prof Dr., Sivas Cumhuriyet University, Turkey, selmanablak@gmail.com**ORCID: 0000-0001-8538-1292**Received: 17.12.2019**Accepted: 19.08.2020**Published: 28.09.2020***ABSTRACT**

People encounter risky situations in almost every stage of their lives and develop certain types of behaviour as a reaction to these situations. As far as educational activities are concerned, the risks faced are called academic risks. Individuals either desire to cope with these instances of academic risks bravely or experience a sense of uncertainty due to the lack of information and action stemming from being in a quandary. On the other hand, students who feel enthusiastic when faced with academically risky circumstances are able to participate in academic activities with high motivation despite the possibility of making a mistake. However, the behaviour displayed by students towards academically risky situations are not uniform; a student who is willing to take academic risks in one subject might not have the same enthusiasm in another. The present study attempted to identify the extent of social studies-oriented academic risk-taking behaviours among middle school students in terms of multiple variables. As the data collection tool, it employs the "Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Scale" developed by Gezer, İlhan and Şahin (2014). It makes use of the SPSS package software for data analysis. The study concluded that the participating middle school students display high levels of social studies-oriented academic risk-taking behaviours throughout the scale. It was concluded that there is a significant difference between the grade level and father education levels of secondary school students. Besides, it also found that middle school students participating in the study do not show significant differences in social studies-oriented academic risk-taking behaviours in terms of the gender variable.

Keywords: Academic risk, middle school students, social studies courses.

INTRODUCTION

The desire of humankind to discover the universe and its mysteries dates back to its very origins. To pave the way for the definition of learning as a constant tracking of behaviour within the context of an ever-changing and developing world, people aspire to raise inquisitive and self-actualised individuals with high self-esteem who are capable of adapting to these changes, addressing the needs of the age, and examining themselves. The only way to attain this goal is education (Anıl, 2009; Bozpolat & Koç, 2017). During this process, sometimes people might be asked to take some risks. Risk taking can be defined as the desire to act in an uncertain situation (Young, 1991). This is because the ultimate purpose of improving individual success and development is to deal with the obstacles and problems along the way in an original way, going beyond the safety of the comfort zone of the individual (Abdullah & Osman, 2010). As far as education is concerned, risk-taking signifies the attempt of the student to answer a question even if they do not know the correct response (Atkins, Leder, O'Halloran, Pollard & Taylor, cited in Açıkgül & Şahin, 2019).

Although there are no definite explanations regarding the concept of academic risk-taking, Korkmaz (2002) defines academic risk as the enthusiasm and courage of the student concerning difficult instances. Furthermore, Beghetto & Baxter (2012) elaborate on this concept as a collection of adaptable behaviours such as sharing temporary opinions, asking questions, learning about new subjects, making mistakes, and the risk of appearing to be less talented than others. Generally speaking, academic risk-taking can be defined as the act of defending situations not accepted by everyone despite the possibility of making a mistake or the willingness felt towards the problems for which no clear ideas can be put forward in order to reach a definite solution (Yıldız, 2012). Based on these statements, academic risk-taking denotes the enthusiasm and resolution of students regarding actions such as thinking about a problem or difficulty, seeking solutions for it, asking questions, sharing opinions, and getting feedback despite the risk of making mistakes and appearing as less talented when compared with their colleagues (Açıkgül & Şahin, 2019). Collected under three headings, academic risk behaviours might be listed as follows: behaviours that lead to negative feelings following a failure, those favouring difficult processes, and those reflecting the issues of recovery and regaining effective (Avcı & Su-Özenir, 2016). Individuals might display all of these behaviours either simultaneously or separately.

The positive contributions of academic risk-taking to education might be understood upon examining the definitions provided for the concept. However, these contributions would occur provided that teachers are able to observe students accurately and guiding them accordingly since academic risk-taking behaviour shows parallelism with the behaviours of the student in the classroom setting (Çetin, İlhan & Yılmaz, 2014). On the other hand, it is known that academic risk taking behavior affects academic achievement (House, 2002). Therefore, correctly identifying the positive and negative aspects of academic risk-taking among students and determining the extent of this behaviour as well as the variables affecting it is essential to support academic risk-taking behaviours (İlhan, Çetin, Öner-Sünkür & Yılmaz, 2013).

Students with high levels of academic risk-taking are known to be resistant against challenges and have self-reliance and problem-solving skills. Students who can take academic risks are able to actively participate in learning processes, making it easier for them to achieve high academic success (Sharma, 2015). Furthermore, they show high levels of class participation and motivation (Gezer, İlhan & Şahin, 2014). These students willing to take academic risks display lower levels of learned helplessness and are far less stressed regarding academic expectations when compared with their colleagues. Additionally, they make constant endeavours to renew themselves (Çetin, İlhan & Yılmaz, 2014). It is also accepted that taking academic risks improves students' critical thinking and questioning skills (Freeman & Rossignol, 2010). Students with lower levels of academic risk-taking behaviours experience a lack of information arising from the incapacity of deciding on what to do, the inability to making decisions at the right time, and, as a result, missing presented opportunities (Öner-Sünkür, 2013). In other words, students hesitating to take academic risks are, consequently, are not able to reflect their potentials to the maximum extent (Kıran-Esen, 2005).

A review of the literature on the subject matter reveals various studies on academic risk-taking. These studies are likely to be relational and tend to develop a scale and to analyse the impact of a method or approach on academic risk (Clifford, 1988; Clifford, Lan, Chou & Qi, 1989; Çiftçi, 2006; Çınar, 2007; Beghetto, 2009; Tay, Özkan & Akyürek Tay, 2009; Baş, 2012; Çelik, 2010; Yıldız, 2012; Çetin, Öner-Sünkür & Yıldız, 2013; İlhan & Çetin, 2013; Öner-Sünkür, İlhan, Kinay & Kılınc, 2013; Gezer, İlhan & Şahin, 2014, Varişoğlu & Ekinci-Çelikpazu, 2019; Nacaroğlu & Kızkapan, 2020; Üztemur, Dinç & Acun, 2020). An examination of the studies in question shows that they deal with academic risk in terms of subjects such as social studies, mathematics, and science. Yet the idea claiming that the body of research concerning different subjects is not at the desired level and that the volume of studies on academic risk-taking must be expanded to cover other areas is the common ground in all these studies. This stems from the argument that as a result of the unique situations taking place in each subject, the willingness of students to take academic risks differs from one course to another. Due to this reason, taking academic risk-taking into consideration as a whole might result in certain limitations in terms of its impacts on the learning process. Thus, the necessity of examining academic risk-taking in a subject-specific manner becomes apparent (İlhan & Çetin, 2013; Avcı & Su-Özenir, 2016). The literature review shows that scholars like Çınar (2007) and Beghetto (2009) analyse academic risk-taking in science classes while researchers such as İlhan & Çetin (2013), Avcı & Su-Özenir (2016), and Açıkgül & Şahin (2019) conducted studies concerning mathematics. As for the present study, it attempts to identify the extent of social studies-oriented academic risk-taking behaviours among middle school students in terms of multiple variables. This is because the subject of social studies differs from science and mathematics in terms of content, applications, symbol structure, and the extent of abstractness (Steiner, cited in Gezer, İlhan & Şahin, 2014). Owing to its structure, the subject of social studies provides knowledge on life and consists of information, concepts, and skills that individuals will use frequently even after the end of their formal education. The fact that it provides knowledge on life itself would influence the behaviours and reactions individuals will display towards academic risk-taking situations throughout their lives. Therefore, identifying the extent of social studies-oriented academic risk-taking among

middle school students is crucial. On the other hand, the study is considered to be beneficial for the existing literature as the body of research on social studies-oriented academic risk-taking is not sufficient.

Research Objective

The purpose of this study is to identify the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students. Within the framework of this fundamental objective, the study addresses the following questions:

1. Do the social-studies oriented academic risk-taking behaviours of middle school students change based on;
  - a. gender,
  - b. grade level,
  - c. the educational background of the mother,
  - d. the educational background of the father?

METHODOLOGY

This chapter includes the research model, study group, data collection tools and data analyses.

Research Model

Aiming to see if the social studies-oriented academic risk-taking behaviours of middle school students display significant differences in terms of different variables, the study employs the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. Quantitative research is considered to be the observation, measurement, and analysis of an external real situation by the researcher in an objective manner (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). According to Creswell (2013), if a problem requires the identification of factors affecting an outcome, the quantitative approach is the best method to use (Creswell, 2013). As for the survey model, it denotes the expression of a past or currently prevalent situation as it is (Karasar, 1999). In other words, survey research consists of larger samples when compared with other types of studies and methodology in which the opinions or features of participants such as interests, skills, capabilities, and attitudes regarding a certain topic (Büyüköztürk et al., 2019).

Study Group

The study group consists of a total of 532 secondary school students, including the 8th grade and the 5th, 6th and 7th grade, who are taking the social studies course, who are attending 5 public schools in the city centre Sivas during the 2019-2020 school year. It includes middle school students voluntarily participating in the study conducted with the method of convenience sampling. Some descriptive data concerning the students participating in the study are tabulated below.

Table 1. Statistical Results Concerning the Gender and Class Levels of Participants

		Grade				
		5th Grade	6th Grade	7th Grade	8th Grade	
Gender	Female	f	63	61	72	80
		% Gender	22,8%	22,1%	26,1%	29,0%
		% Total	11,8%	11,5%	13,5%	15,0%
	Male	f	66	62	65	63
		% Gender	25,8%	24,2%	25,4%	24,6%
		% Total	12,4%	11,7%	12,2%	11,8%
Total	f	129	123	137	143	
	% Total	24,2%	23,1%	25,8%	26,9%	

Table 1 shows that 51.9% of the middle school students participating in the study are female whereas the remaining 48.1% are male. Additionally, 129 of these students are fifth-graders, 123 are sixth-graders, 137 are seventh-graders, and 143 are eighth-graders.

Data Collection Tool

As the data collection tool, it employs the "Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Scale" developed by Gezer, İlhan & Şahin (2014) comprised of 21 items and 2 factors. The factors of the scale are titled "the approach to taking academic risk[s]" (ATTAR) and "the avoidance from taking academic risk[s]" (AFTAR). The statements in the scale are constructed in a way revealing the social studies-oriented academic risk-taking behaviours of middle school students. The scale is constructed as a 5-point Likert scale with the options "strongly agree", "agree", "neutral", "disagree", and "strongly disagree". The study conducted by Gezer, İlhan & Şahin (2014) found the Cronbach's Alpha internal consistency coefficient throughout the scale to be .78. The internal consistency coefficients for each dimension were calculated as .81 and .68 for ATTAR and AFTAR, respectively. The present study, however, calculates the Cronbach's Alpha internal consistency coefficient as .77. Furthermore, it found the internal consistency coefficients for each dimension to be .70 and .63 for ATTAR and AFTAR, respectively. Overall, scales with a reliability coefficient equal to or greater than .70 are considered to be reliable (Büyüköztürk et al., 2019).

Data Analysis

Attempting to identify the social studies-oriented academic risk-taking behaviours of middle school students in terms of different variables, the study makes use of the SPSS package software to analyse the data. To detect whether the data satisfies the condition of suitability for normal distribution, one of the parametric test conditions, the Kolmogorov-Smirnov test was conducted; the test concluded that the data shows parametric distribution ($p > .05$). Therefore, parametric tests were used for data analysis.

Table 2. Normality Test Results for the Data

N	$\bar{X}$	Sd	Z	p
532	3,27	,321	1,338	,056

The findings of the study were analysed using arithmetic means, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA test; then, the question of whether the data are significant was addressed at the significance level of 0.05. In case of variance in the groups where the difference was observed, the Scheffe post-hoc test was performed to examine the differences between the groups because the sample groups were provided. The logic of 5 columns and 4 ranges was used to designate the range of arithmetic means. The value of this range was calculated to be $4/5=0.8$. Therefore, it is possible to classify the values as follows:

1.00-1.79 – Very low

1.80-2.59 – Low

2.60-3.39 – Moderate

3.40-4.19 – High

4.20-5.00 – Very high

FINDINGS AND INTERPRETATIONS

This chapter of the study presents the findings concerning the problem and sub-problems.

Findings on the Problem

The arithmetic mean of the data was calculated to answer the question of “What are the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students?”

Table 3. Descriptive Data on the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Student

	N	$\bar{X}$	Ss
Item 1	532	3,48	1,189
Item 2	532	3,65	1,095
Item 3	532	3,14	1,302
Item 4	532	2,93	1,471
Item 5	532	3,81	1,118
Item 6	532	3,80	1,151
Item 7	532	3,78	1,193
Item 8	532	2,88	1,457
Item 9	532	2,98	1,509
Item 10	532	3,62	1,227
Item 11	532	4,05	1,134
Item 12	532	3,09	1,440
Item 13	532	3,18	1,334
Item 14	532	4,11	1,034
Item 15	532	4,24	,960

Item 16	532	3,73	1,353
Item 17	532	4,01	1,059
Item 18	532	4,31	,892
Item 19	532	4,40	,906
Item 20	532	2,34	1,504
Item 21	532	3,95	1,018
Total	532	3,59	,524

Table 3 shows that the levels of social studies-oriented academic risk-taking among middle school students are within the "High" category throughout the scale. Based on this, one might say that middle school students display high levels of social studies-oriented academic risk-taking behaviours.

Findings on Sub-Problems

To answer the questions of whether the social studies-oriented academic risk-taking behaviours of middle school students change based on gender, grade levels, and the educational background of one's mother and father, t-test and one-way ANOVA test were conducted for the independent groups in accordance with the features of the variables for which the arithmetic mean was calculated.

Table 4. Independent Group t-Test Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle Students in Terms of the Gender Variable

	Gender	N	$\bar{X}$	Sd	Se	df	t	p
ATTAR	Male	276	3,55	,490	,029	530	-,506	,613
	Female	256	3,58	,557	,034			
AFTAR	Male	276	276	3,66	,721	530	-,259	,795
	Female	256	256	3,68	,748			
GENERAL	Male	276	3,58	,495	,029	530	-,471	,638
	Female	256	3,60	,555	,034			

Table 4 shows that based on the independent group t-test results, the arithmetic means of the social studies-oriented academic risk-taking levels of male and female middle school students are 3.58 and 3.60, respectively, throughout the scale; therefore, the study finds no significant differences in these levels for middle school students in terms of the gender variable ($t_{530} = -471$).

Table 5. One-way ANOVA Test Descriptive Statistical Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Grade Level Variable

		N	$\bar{X}$	Sd	Se
ATTAR	5th Grade (a)	129	3,63	,449	,039
	6th Grade (b)	123	3,60	,502	,045
	7th Grade (c)	137	3,61	,630	,053
	8th Grade (d)	143	3,43	,469	,039
	Total	532	3,57	,523	,022
AFTAR	5th Grade (a)	129	3,83	,619	,054
	6th Grade (b)	123	3,68	,771	,069
	7th Grade (c)	137	3,72	,778	,066
	8th Grade (d)	143	3,44	,705	,058
	Total	532	3,66	,733	,031
GENERAL	5th Grade (a)	129	3,68	,436	,038
	6th Grade (b)	123	3,61	,513	,046
	7th Grade (c)	137	3,64	,629	,053
	8th Grade (d)	143	3,44	,466	,038
	Total	532	3,59	,524	,022

Table 5 shows the arithmetic means concerning the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students in terms of the grade level variable. The data indicate that the mean value decreases as the grade level increases (5th-grade (a) – 3, 68 ; 6th-grade (b) – 3, 61; 7th-grade (c) – 3, 64; 8th-grade (d) – 3, 44) . 5th-grade middle school students are observed to have higher scores regarding social studies-oriented academic risk-taking in both factors of the scale when compared with students from more advanced grade levels. Table 6 presents the results of the variance analysis conducted to address the question of whether the difference in arithmetic means is significant.

Table 6. One-way ANOVA Test Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Grade Level Variable

		SS	df	MS	F	p	Significant Difference (Scheffe)
ATTAR	Between-groups	3,482	3	1,161	4,318	,005*	a-d c-d
	Within-group	141,915	528	,269			
	Total	145,397	531				
AFTAR	Between-groups	11,244	3	3,748	7,202	,000*	a-d c-d
	Within-group	274,782	528	,520			
	Total	286,027	531				
GENERAL	Between-groups	4,862	3	1,621	6,053	,000*	a-d c-d
	Within-group	141,371	528	,268			
	Total	146,233	531				

(* p<0.05)

The variance analysis conducted to see if the arithmetic means of social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students change based on grade levels revealed significant differences between the grade levels and social studies-oriented academic risk-taking levels, in the factors concerning the approach to taking academic risks ($F_{531}=4.318$) and avoidance from taking risks ($F_{531}=7.202$) as well as throughout the scale ($F_{531}=6.053$). The results of the Tukey-HSD test to detect the groups between which the difference occurs showed that it is between 5th-graders and the students with more advanced grade levels, in favour of the former. This might suggest that as students advance in grade levels, their courage to cope with the difficulties they encounter within the social studies-oriented learning environment decreases relatively, with their unwillingness increasing slightly.

Table 7. One-way ANOVA Test Descriptive Statistical Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Mother's Educational Background

		N	$\bar{X}$	Sd	Se
ATTAR	Primary school (a)	151	3,62	,527	,042
	Middle school (b)	155	3,57	,487	,039
	High school (c)	143	3,50	,558	,046
	Undergraduate or higher (d)	83	3,59	,515	,056
	Total	532	3,57	,523	,022
AFTAR	Primary school (a)	151	3,78	,753	,061
	Middle school (b)	155	3,70	,680	,054
	High school (c)	143	3,50	,742	,062
	Undergraduate or higher (d)	83	3,68	,743	,081
	Total	532	3,66	,733	,031
GENERAL	Primary school (a)	151	3,65	,537	,043
	Middle school (b)	155	3,60	,481	,038
	High school (c)	143	3,50	,547	,045
	Undergraduate or higher (d)	83	3,61	,527	,057
	Total	532	3,59	,524	,022

Table 7 shows the arithmetic means concerning the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students in terms of the mother's educational background. The data suggest that the mean value decreases as the education level of the mother increases. Middle school students whose mothers have lower education levels are observed to have higher scores regarding social studies-oriented academic risk-taking in both factors of the scale when compared with those with mothers with more advanced degrees. Table 8 presents the results of the variance analysis conducted to address the question of whether the difference in arithmetic means is significant.

Table 8. One-way ANOVA Test Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Mother's Educational Background

		SS	df	MS	F	p	Significant Difference (Scheffe)
ATTAR	Between-groups	1,068	3	,356	1,302	,273	-
	Within-group	144,329	528	,273			
	Total	145,397	531				
AFTAR	Between-groups	5,889	3	1,963	3,700	,012*	a-c
	Within-group	280,137	528	,531			
	Total	286,027	531				
GENERAL	Between-groups	1,851	3	,617	2,257	,081	-
	Within-group	144,382	528	,273			
	Total	146,233	531				

(* p<0.05)

The variance analysis conducted to see if the arithmetic means of social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students change based on the education levels of their mothers revealed no significant differences between the grade levels and social studies-oriented academic risk-taking levels in terms of the ATTAR factor ($F_{531}=1.302$) nor in the overall scale ($F_{531}=2.257$), yet it found significant differences in terms of the AFTAR factor ($F_{531}=3.700$). The Tukey-HSD test conducted to detect between which groups the difference occurs found that it is prevalent between the middle school students whose mothers have primary school diplomas and those with mothers having a high school diploma, in favour of the former. Even though the significant difference is detected in these two categories, the examination of the mean values concerning the overall scale and its factors might indicate that as their mothers' education levels increase, middle school students show relatively less courage in tackling the issues arising within the social studies-oriented learning environments with their unwillingness increasing parallelly.

Table 9. One-way ANOVA Test Descriptive Statistical Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Father's Educational Background

		N	$\bar{X}$	Sd	Se
ATTAR	Primary school (a)	65	3,66	,520	,064
	Middle school (b)	131	3,64	,515	,045
	High school (c)	193	3,48	,542	,039
	Undergraduate or higher (d)	143	3,56	,492	,041
	Total	532	3,57	,523	,022
AFTAR	Primary school (a)	65	3,87	,733	,091
	Middle school (b)	131	3,76	,718	,062
	High school (c)	193	3,59	,756	,054
	Undergraduate or higher (d)	143	3,58	,695	,058

	Total	532	3,66	,733	,031
GENERAL	Primary school (a)	65	3,71	,531	,065
	Middle school (b)	131	3,67	,518	,045
	High school (c)	193	3,51	,546	,039
	Undergraduate or higher (d)	143	3,57	,480	,040
	Total	532	3,59	,524	,022

Table 9 shows the arithmetic means concerning the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students in terms of the father's educational background. The data suggest that the mean value decreases as the education level of the father increases. Middle school students whose fathers have lower education levels are observed to have higher scores regarding social studies-oriented academic risk-taking in both factors of the scale when compared with those with fathers with more advanced degrees. Table 10 presents the results of the variance analysis conducted to address the question of whether the difference in arithmetic means is significant.

Table 10. One-way ANOVA Test Results Concerning the Social Studies-Oriented Academic Risk-Taking Levels of Middle School Students in Terms of the Father's Educational Background

		SS	df	MS	F	p	Significant Difference (Scheffe)
ATTAR	Between-groups	2,685	3	,895	3,311	,020*	b-c
	Within-group	142,712	528	,270			
	Total	145,397	531				
AFTAR	Between-groups	5,870	3	1,957	3,688	,012*	a-c a-d
	Within-group	280,156	528	,531			
	Total	286,027	531				
GENERAL	Between-groups	3,126	3	1,042	3,844	,010*	a-c b-c
	Within-group	143,107	528	,271			
	Total	146,233	531				

(* p<0.05)

The variance analysis conducted to see if the arithmetic means of social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students change based on their fathers' education levels revealed significant differences between the grade levels and social studies-oriented academic risk-taking levels, in the factors concerning the approach to taking academic risks ($F_{531}=3.311$) and avoidance from taking risks ($F_{531}=3.688$) as well as throughout the scale ($F_{531}=3.844$). The Tukey-HSD test conducted to detect between which groups the significant difference occurs revealed that the difference is between the middle school students whose fathers have primary school diplomas and those with fathers having high school diplomas for the approach to taking academic risks while occurring between students with fathers having a primary school diploma and those with high school diplomas or degrees equal to or higher than the undergraduate level for the factor of avoidance from taking risks. As for the scale in general, the difference is prevalent between the students with fathers with high school diplomas and those with primary and middle school diplomas. The differences appear to be in

favour of those with lower education levels. The examination of the mean values concerning the overall scale and its factors might indicate that as their fathers' education levels increase, students show relatively less courage in tackling the issues arising within the social studies-oriented learning environments with their unwillingness increasing parallelly.

CONCLUSION AND DISCUSSIONS

At the end of the present study aiming to identify social studies-oriented academic risk-taking behaviours among middle school students, it was revealed that the students generally show "high" levels of risk-taking throughout the scale. Based on this, it is possible to claim that middle school students are willing to take academic risks with a focus on social studies or, in other words, they have the courage/will to cope with the difficulties they might encounter within social studies learning environments. The studies conducted by Beghetto & Baxter (2012) as well as by Açıkgül & Şahin (2019) focusing on the subject of mathematics concluded that students generally display high levels of academic risk-taking. These conclusions support the outcome of the present study.

The present study found that middle school students participating in the study do not show significant differences in social studies-oriented academic risk-taking behaviours in terms of the gender variable. This shows that the gender variable is not influential as far as social studies-oriented risk-taking is concerned since both female and male students show similar levels of academic risk-taking. The studies of Clifford and colleagues (1989), Avcı & Su-Özenir (2016), and Bozpolat & Koç (2017) also produced similar results. This conclusion supports the outcome of the present study.

Another outcome of the research was that the social studies-oriented academic risk-taking levels among middle school students show significant differences in terms of the grade level variable for both the entire scale and its sub-factors. This suggests that middle school students in 5th grade are more willing to take academic risks when compared with students with higher grade levels. As a result of the decrease in the academic risk-taking behaviours among middle school students as they advance in grades within the scope of the social studies course, it is possible to say that students become less willing to deal with the risks arising while taking risks for the said course. Although the reason behind this decrease requires a separate study on its own, it might be associated with a variety of causes such as the concerns about the future, the impact of centralised exams, and the developmental stages of students. The studies of Clifford & Colleagues (1989), Avcı & Su-Özenir (2016), Deveci & Aydın (2018) and Açıkgül & Şahin (2019) also reach a similar conclusion regarding the grade level variable. This conclusion supports the outcome of the present study.

The study also found that in terms of the education level of a student's mother, while the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students do not display significant differences for the ATTAR factor nor throughout the scale, there are significant differences for the AFTAR factor. Therefore, middle school students whose mothers are primary school graduates and those with mothers with high school

diplomas show differences in terms of social studies-oriented academic risk-taking, with the former group being more likely to take risks. On the other hand, the examination of the mean values regarding the scale as a whole as well as its factors reveals that as the education levels of their mothers increase, the willingness of students to cope with the difficulties encountered within the social studies learning environment as well as their courage to take risks decrease relatively. A study by Avcı & Su-Özenir (2016) focusing on the subject of mathematics reached the exact opposite conclusion; in other words, it found that students having mothers with university degrees have higher scores in terms of mathematics-oriented academic risk-taking when compared with their colleagues whose mothers are literate or have primary and middle school diplomas. This suggests that students display different behaviours regarding academic risk-taking based on the subject.

The study also concluded that the social studies-oriented academic risk-taking levels among middle school students show significant differences in terms of the education levels of their fathers for the ATTAR and AFTAR factors as well as throughout the scale. This means that the differences occur between the middle school students whose fathers are primary school graduates and those with fathers having high school diplomas for the ATTAR factor while for the AFTAR factor, the difference is prevalent between the students whose fathers are primary school graduates and those with fathers having high school diplomas or university degrees. As for the entirety of the scale, the difference occurs between students with fathers having high school diplomas and those whose fathers are middle school and primary school graduates. The differences favour the students with fathers having lower educational credentials. On the other hand, the mean values for the scale as well as its factors indicate that as the education levels of their fathers increase, the courage of students to deal with the difficulties they encounter within the social studies-oriented learning environment as well as their willingness in this respect decrease. A study by Avcı & Su-Özenir (2016) focusing on the subject of mathematics reached the exact opposite conclusion; in other words, it found that students having fathers with university degrees have higher scores in terms of mathematics-oriented academic risk-taking when compared with their colleagues whose fathers are literate or have primary and middle school diplomas. This suggests that students display different behaviours regarding academic risk-taking based on the subject. The study proposes the following suggestions based on these results:

- The reasons behind the differences in the social studies-oriented academic risk-taking levels of middle school students might be examined in a new study.
- Based on the results of this study, the reasons behind the inverse proportion between the social studies-oriented academic risk-taking and the education levels of the students' parents might be handled in a novel study.
- The academic risk-taking behaviours of middle school students as far as the social studies subject is concerned might be examined from different perspectives such as attitudes towards the subject, anxieties, and self-efficacy.
- This study uses the survey pattern, one of the quantitative research methods. One might suggest the use of mixed models using quantitative data or incorporating both qualitative and quantitative data to

acquire in-depth knowledge on social studies-oriented academic risk-taking among middle school students and to make a multi-dimensional assessment.

- This study was conducted within a single province, at a local level. Studies making use of larger study groups might produce results allowing generalisations.

ETHIC TEXT

This article conforms to author guidelines, publication guidelines, research and publication ethics and journal ethical rules. The responsibility belongs to the author for any violations that may arise regarding the article.

REFERENCES

- Abdullah, M. & Osman, K. (2010). "21st Century Inventive Thinking Skills Among Primary Students In Malaysia and Brunei". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1646-1651. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.380>
- Açıkgül, K. & Şahin, K. (2019). "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarına İlişkin Algıların Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Üstbilmiş ve Tutum Değişkenleri Açısından İncelenmesi." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (32), 2-30. Doi: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.558120>
- Anıl, D. (2009). "Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programında Türkiye'deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler." *Eğitim ve Bilim*, 34 (152), 87-100.
- Avcı, E. & Su-Özenir, Ö. (2016). "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7 (2), 304-320.
- Baş, S. (2012). *Kişilik, Motivasyon, Akademik Risk Alma ve Üstbilmişin Matematik Alanında Yaratıcı Yeteneğe Katkısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baylav-Korkmaz, H. (2002). *Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beghetto, R. A. (2009). "Correlates of Intellectual Risk Taking in Elementary School Science." *Journal of Research in Science Teaching*, 46 (2), 210-223. Doi: <https://doi.org/10.1002/tea.20270>
- Beghetto, R. A. & Baxter, J. A. (2012). "Exploring Student Beliefs and Understanding in Elementary Science And Mathematics." *Journal of Research in Science Teaching*, 49(7), 942-960. Doi: <https://doi.org/10.1002/tea.21018>
- Bozpolat, E. & Koç, H. (2017). "8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 525-543. Doi: <http://doi.org/10.16986/HUJE.2016017559>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: Pegem.

- Clifford, M. M. (1988). "Failure Tolerance and Academic Risk Taking in Ten to Twelve Year Old Students." *British Journal of Educational Psychology*, 58 (1) 15-27. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1988.tb00875.x>
- Clifford, M. M., Lan, W. Y., Chou, F. C. & Qi, Y. (1989). "Academic Risk-Taking: Developmental And Cross-Cultural Observations". *The Journal of Experimental Education*, 57(4), 321-338. Doi: <https://doi.org/10.1080/00220973.1989.10806514>
- Creswell, J. W. (2013). *Research Design*. Çev. Ed., Selçuk Beşir Demir. İstanbul: Eğiten Kitap.
- Çelik, E. (2010). *Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Tutumuna, Akademik Risk Alma Düzeyine ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çetin, B., İlhan, M. & Yılmaz, F. (2014). "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyonla İncelenmesi." *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (1) 135-158.
- Çınar, D. (2007). *İlköğretim Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Üst Düzey Düşünme Becerilerine ve Akademik Risk Alma Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çiftçi, S. (2006). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine, Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Deveci, İ. & Aydın, F. (2018). "Relationship Between Students' Tendencies Toward Academic Risk Taking And Their Attitudes To Science". *Issues in Educational Research*, 28(3), 560-577.
- Freeman, R. & Rossignol, K.L. (2010). Taking risk-experiential learning and the writing student, *Australian Journal of Adult Learning*, 50(1), 75-99.
- Gezer, M., İlhan, M. & Şahin, İ. F. (2014). "Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Ölçeğinin (SOARAÖ) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 125-164.
- İlhan, M. & Çetin, B. (2013). "Ortaokul öğrencilerinin matematik odaklı akademik risk alma davranışları: Bir ölçek geliştirme çalışması." *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-28.
- İlhan, M., Çetin, B., Öner-Sünkür, M. & Yılmaz, F. (2013). "Ders Çalışma Becerileri ile Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyon ile İncelenmesi." *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3 (2) 124-146. Doi: <https://doi.org/10.12973/jesr.2013.328a>
- Karasar, N. (1999) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kıran-Esen, B. (2005). "Ergenlerde risk alma davranışı ile akademik başarının incelenmesi." *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (29), 8-13.
- Nacaroğlu, O. & Kızıkan, O. (2020). Investigation of Gifted Students' Science Laboratory Academic Risk Taking Tendencies and Science Learning Orientations in Terms of Some Variables. *Open Journal for Educational Research*, 4(1), 15-30. <https://doi.org/10.32591/coas.ojer.0401.02015n>

- Öner-Sünkür, M. (2013). *Fen ve teknoloji dersinde tahmin et-gözle-açıkla yöntemi ile desteklenmiş yansıtıcı düşünmeye dayalı etkinlik uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Öner-Sünkür, M., İlhan, M., Kinay, İ. & Kılınc, M. (2013). "An examination of the relation between 8th grade students' level of academic risk taking and their positive and negative perfectionism traits." *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 42(2), 1-10.
- Sharma, S. (2015). Promoting risk taking in mathematics classrooms: The importance of creating a safe learning environment. *The Mathematics Enthusiast*, 12(1), 290-306.
- Tay, B., Özkan, D. & Akyürek Tay, B. (2009). "The effect of academic risk taking levels on the problem solving ability of gifted students." *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1099-1104. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.198>
- Üztemur, S., Dinç, E. & Acun, İ. (2020). "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Epistemolojik İnançları, Öğrenme Yaklaşımları, Akademik Risk Alma Davranışları ve Ders Başarıları Arasındaki İlişkiler: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 179-199. Doi: <http://doi.org.10.16986/HUJE.2019049985>
- Varişoğlu, B. & Ekinci-Çelikpazu, E. (2019). Secondary school students' academic risk-taking levels in Turkish lesson. *International Journal of Progressive Education*, 15(4), 241-258. <http://doi.org.10.29329/ijpe.2019.203.18>
- Young, R. D. (1991). *Risk-taking in learning, K-3. NEA Early Childhood Education Series*. National Education Association Professional Library, PO Box 509, West Haven, CT 06516.
- Yıldız, Z. (2012). *Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımında Ortaöğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER ODAKLI AKADEMİK RİSK ALMA DAVRANIŞLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE BELİRLENMESİ

ÖZ

İnsanoğlu hayatının hemen her aşamasında birtakım riskli durumlarla karşılaşmakta ve bu durumlar karşısında davranışlar geliştirmektedir. Söz konusu eğitim öğretim faaliyetleri olduğunda ise karşılaşılan risk akademik risk olarak adlandırılmaktadır. Bireyler karşılaştıkları akademik risk durumları karşısında ya cesaretle mücadele isteğine bürünmekte ya da ne yapacağını bilememenin oluşturduğu bilgi ve eylem yetersizliğine bağlı olarak kararsızlıklar yaşayabilmektedir. Öte yandan akademik risk taşıyan durumlar karşısında istekli olan öğrenciler hata yapma ihtimaline rağmen yüksek motivasyonla akademik katılım gerçekleştirebilmektedirler. Ancak öğrencilerde akademik risk taşıyan durumlar karşısında gösterilen davranışlar bütün dersler için benzer olmamakta; bir derste akademik risk alma konusunda istekli olan bir öğrenci başka bir derse karşı isteksiz olabilmektedir. Bu araştırmada da ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi odaklı akademik risk alma durumları çeşitli değişkenler açısından belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla Gezer, İlhan ve Şahin (2014) tarafından geliştirilen "Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılım gösteren ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının ölçek genelinde yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi ve baba eğitim düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik risk, ortaokul öğrencileri, sosyal bilgiler dersi.

GİRİŞ

İnsanoğlunun evreni ve evrenin bilinmeyen yönlerini gün yüzüne çıkarma arzusu yaratılışı ile başlamıştır. Sürekli değişmekte ve gelişmekte olan dünya şartlarında öğrenmenin sürekli bir davranış takibi olarak tanımlanmasını sağlamak için insanlar; gelişmelere ayak uydurabilecek, çağın isteklerine cevap verebilen, kendilerini muayene eden, sorgulayıcı ve kendini gerçekleştirmiş, benlik saygısı yüksek bireyler yetiştirmek isterler. Bunu başarmanın tek yolu ise eğitimden geçmektedir (Anıl, 2009; Bozpolat & Koç, 2017). Bireylerden bu süreç içerisinde bazen risk almaları istenmektedir. Risk alma belirsiz bir durum karşısında hareket etme isteği olarak tanımlanabilir (Young, 1991). Çünkü bireysel başarı ve gelişmeyi yükseltmenin nihai amacı kişi ile bireyin güvenli bölge olarak tabir edilen noktanın ilerisine geçerek karşılaşılan engel ve sorunlara karşı özgün bir şekilde mücadele vermesi olarak tanımlanabilir (Abdullah & Osman, 2010). Eğitim açısından bakıldığında risk alma, öğrencinin sorulan sorunun cevabını bilmesede dahi ona cevap verme girişiminde bulunmasını karşılık gelmektedir (Atkins, Leder, O'Halloran, Pollard & Taylor akt. Açıkgül & Şahin, 2019).

Akademik risk alma ile ilgili kesin bir açıklama olmaması ile birlikte Korkmaz (2002) akademik riski öğrencilerin zor durumlarla mücadele konusundaki isteği ve cesareti olarak tanımlamıştır. Beghetto & Baxter (2012) ise geçici fikirleri paylaşma, soru sorma, yeni şeyler öğrenme, hata yapma veya diğerlerinden daha az yetenekli görünme riski gibi uyarlanabilir öğrenme davranışları olarak açıklamıştır. Akademik risk alma genel anlamda; hatanın yapılması olasılığına karşılık herkes tarafından kabul görmeyen durumları savunmaya ya da kesin çözümleri hakkında net fikirler ortaya koyulamayan problemlere karşı hissedilen isteklilik durumu olarak ifade edilebilir (Yıldız, 2012). Bu ifadelere dayanarak akademik risk alma, bir öğrenme etkinliği sırasında öğrencilerin hata yapma veya diğer sınıf arkadaşlarıyla karşılaştırıldığında onlara göre daha az yetenekli bulunması riskine rağmen bir sorun ya da zorluk hakkında düşünmek, çözüm aramak, soru sormak, düşünceleri paylaşmak, geri bildirim almak, zor durumlarla uğraşmak vb. davranışını gösterme isteği ve cesaretidir (Açıkgül & Şahin, 2019). Üç başlık altında toplanan akademik risk davranışları şu şekilde sıralanabilir; başarısızlığın takipçisi olarak olumsuz duygulara yönlendiren davranışlar, derece bakımından zor süreçleri isteyen davranışlar, tekrardan toparlanma ve etkili bir rol oynama konusunu yansıtan davranışlar (Avcı & Su-Özenir, 2016). Bireyler bu davranışların hepsini aynı anda sergileyebilecekleri gibi müstakil davranışlar olarak da gösterebilmektedirler.

Akademik risk almanın eğitime olumlu manada katkıda bulunacağı yapılan tanımlar incelendiğinde anlaşılmaktadır. Fakat akademik risk almanın eğitime olumlu katkıda bulunması, öğretmenlerin öğrencileri gözlemleyerek doğru yönlendirmeleri ile gerçekleşecektir. Çünkü akademik risk alma davranışları ile öğrenci sınıf ortamındaki davranışları arasında paralellik bulunmaktadır (Çetin, İlhan, & Yılmaz, 2014). Öte yandan akademik risk alma davranışının akademik başarıya etki ettiği de bilinmektedir (House, 2002). Bu nedenle öğrencilerin akademik risk alma davranışlarının olumlu veya olumsuz yönlerinin tespit edilmesi ve de akademik risk davranışlarının ne düzeyde hangi değişkenler tarafından etkilendiğinin belirlenmesi, öğrencilerin akademik risk alma davranışlarının desteklenmesi konusunda kaynak teşkil etmektedir (İlhan, Çetin, Öner-Sünkür, & Yılmaz, 2013).

Akademik risk alma seviyeleri yüksek olan öğrencilerin, zorluklara karşı dirençli, öz yeterliliğe ve problem çözme becerisine sahip oldukları bilinmektedir. Akademik risk alabilen öğrenciler öğrenme süreçlerine etkin katılım gösterebildiklerinden yüksek akademik başarı elde etmeleri kolaylaşmaktadır (Sharma, 2015). Öte yandan sınıf katılımları ve motivasyonları ise yüksektir (Gezer, İlhan, & Şahin, 2014). Akademik risk alma konusunda isteğe sahip öğrencilerde öğrenilmiş çaresizlik duyguları düşük olup; bu öğrenciler akademik beklenti konusunda oldukça az streslidirler. Bununla birlikte bu özelliğe sahip öğrenciler kendilerini sürekli yenileme gayreti içerisindeyler (Çetin, İlhan, & Yılmaz, 2014). Ayrıca akademik risk almanın öğrencilerde eleştirel düşünme ve sorgulama yeteneğini geliştirdiği de kabul görmektedir (Freeman & Rossignol, 2010). Akademik risk alma seviyeleri düşük öğrencilerde ise ne yapacağına karar verememenin ortaya çıkarmış olduğu bilgi yetersizliği ile istenilenlere tam zamanında karar verememe ve bunun neticesinde sunulan fırsatları kaçırma durumu ortaya çıkmaktadır (Öner-Sünkür, 2013). Bir başka ifade ile akademik risk alma konusunda çekingen kalan öğrenciler bunun sonucu olarak potansiyellerini tam anlamıyla yansıtamamaktadırlar (Kıran-Esen, 2005).

Alan yazın incelendiğinde akademik risk alma ile ilgili farklı çalışmaların olduğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmalara bakıldığında çalışmaların ilişkisel, ölçek geliştirme, bir yöntem veya yaklaşımın akademik riske olan etkisini incelemeye yönelik olduğu görülmektedir (Clifford, 1988; Clifford, Lan, Chou & Qi, 1989; Çiftçi, 2006; Çınar, 2007; Beghetto, 2009; Tay, Özkan & Akyürek Tay, 2009; Baş, 2012; Çelik, 2010; Yıldız, 2012; Çetin, Öner-Sünkür & Yıldız, 2013; İlhan & Çetin, 2013; Öner-Sünkür, İlhan, Kinay & Kılınç, 2013; Gezer, İlhan & Şahin, 2014, Varışoğlu & Ekinci-Çelikpazu, 2019; Nacaroğlu & Kızıkan, 2020; Üztemur, Dinç & Acun, 2020). Söz konusu olan çalışmalar incelendiğinde sosyal bilgiler, matematik, fen bilimleri gibi derslere karşı akademik riski konu alan çalışmalar oldukları görülmektedir. Fakat bu farklı alanlara yönelik yürütülen çalışmaların istenilen düzeyde olmadığı ve akademik risk alma davranışlarının farklı alanlardaki çalışmalarla artırılmasının gerektiği fikri tüm çalışmalarda hemen hemen sabit kılınmıştır. Bunun nedeni olarak da farklı alanların kendine has durumları neticesinde bir öğrencinin akademik risk alma isteğinin farklı derslerde değişik sonuçlar sergileyeceği olarak belirtilmiştir. Bahsedilen nedene bağlı olarak akademik risk alma davranışının genel olarak ele alınması öğrenme sürecine etki etmesi konusunda bilgi bakımından bazı sınırlılıklara sebep olabilmektedir. Bu nedenle akademik risk alma davranışlarının alan odaklı incelenmesi gerekliliği kendisini hissettirmektedir (İlhan & Çetin, 2013; Avcı & Su-Özenir, 2016). Alanyazın incelendiğinde akademik risk alma davranışlarına yönelik Çınar (2007) ve Beghetto (2009) gibi araştırmacılar fen bilimleri alanında, İlhan & Çetin (2013), Avcı & Su-Özenir (2016), Açıkgül & Şahin (2019) gibi araştırmacılar ise matematik alanında çalışmalar yürütmüştür. Bu araştırmada ise ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışları çeşitli değişkenler açısından belirlenmeye çalışılmıştır. Zira sosyal bilgiler dersi içerik, uygulama, sembol yapısı ve soyutluk derecesi bakımından fen bilimleri ve matematik derslerinden farklılık göstermektedir (Steiner akt. Gezer, İlhan & Şahin, 2014). Sosyal bilgiler dersi yapısı gereği hayata dair bilgiler sunan ve bireylerin eğitim-öğretim hayatları sonrasında da sıklıkla ihtiyaç duyacakları bilgi, kavram ve beceriler barındırmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin hayata dair bilgiler sunması bireylerin hayatları boyunca karşılaştıkları akademik risk durumlarına karşı gösterecekleri davranışlarda ve tepkilerde etki edecektir. Bu nedenle ortaokul düzeyindeki öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Öte yandan sosyal bilgiler

odaklı akademik risk davranışlarının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olmayışına bağlı olarak bu çalışmanın alana katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeylerini belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışları;
  - a. Cinsiyete
  - b. Sınıf Düzeyine
  - c. Anne Eğitim Düzeyine
  - d. Baba Eğitim Düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analizlerine dair bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının farklı değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip, göstermediğini tespit etmek için yapılan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Nicel araştırma, kendi dışında olan gerçekliğin araştırmacı tarafından nesnel olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilmesi olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). Creswell (2013)'e göre problem bir sonucu etkileyen faktörlerin belirlenmesini gerektiriyorsa kullanılacak en iyi yöntem nicel yaklaşımdır. Tarama modeli ise, geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle ortaya konulmasıdır (Karasar, 1999). Farklı bir anlatımla bir konuya ilişkin katılımcıların görüşlerinin veya ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi özelliklerin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre büyük örneklemeler esas alındığı araştırmalara tarama araştırmaları denilmektedir (Büyüköztürk, vd., 2019).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 öğretim yılında Sivas il merkezinde bulunan 5 devlet ortaokulunda öğrenim gören; sosyal bilgiler dersini alan 8. sınıf ve sosyal bilgiler dersini almakta olan 5, 6 ve 7. sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 532 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla araştırmanın yapıldığı dönemde çalışmaya gönüllü katılım gösteren ortaokul öğrencilerini kapsamıştır. Çalışma grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerine yönelik bazı betimsel veriler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

		Sınıf				
		5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf	
Cinsiyet	Kız	f	63	61	72	80
		% Cinsiyet	22,8%	22,1%	26,1%	29,0%
		% Toplam	11,8%	11,5%	13,5%	15,0%
	Erkek	f	66	62	65	63
		% Cinsiyet	25,8%	24,2%	25,4%	24,6%
		% Toplam	12,4%	11,7%	12,2%	11,8%
Toplam	f	129	123	137	143	
	% Toplam	24,2%	23,1%	25,8%	26,9%	

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin %51,9'unu kadın, % 48,1'ini ise erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Öte yandan araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin 129'u 5. sınıf, 123'ü 6. sınıf, 137'si 7. sınıf ve 143'ü 8. sınıf ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama amacıyla Gezer, İlhan & Şahin (2014) tarafından geliştirilen, 21 maddeden oluşan ve 2 boyuttan oluşan "Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin boyutlarını "Akademik Risk Almaya Yaklaşma (ARAY)" ve "Akademik Risk Almaktan Kaçınma (ARAK)" oluşturmaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi odaklı akademik risk alma davranışlarını ortaya çıkaracak şekilde oluşturulmuştur. Ölçek, "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Hiç Katılmıyorum" şeklinde 5'li Likert olarak düzenlenmiştir. Gezer, İlhan ve Şahin (2014) tarafından yapılan araştırmada ölçeğin genelinde Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,78 olarak hesaplanmıştır. Boyutların iç tutarlılık katsayıları ise ARAY boyutunda ,81; ARAK boyutunda ise ,68 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,77 olarak saptanmıştır. Boyutların iç tutarlılık katsayıları ise; ARAY boyutunda ,70; ARAK boyutunda ise ,63 olarak hesaplanmıştır. Genel olarak güvenilirlik katsayısı ,70 ve üzerinde olan ölçeklerin güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Büyüköztürk, vd., 2019).

Verilerin Analizi

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının farklı değişkenler açısından belirlenmeye çalışıldığı araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS Paket programdan yararlanılmıştır. Verilerin parametrik test koşullarından olan normal dağılıma uygunluk şartını sağlayıp sağlamadığının tespiti için Kolmogorov-Smirnov testi gerçekleştirilmiş ve verilerin parametrik dağılım gösterdiği görülmüştür ($p>,05$). Bu nedenle verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 2. Verilere İlişkin Normallik Testi Sonuçları

N	$\bar{X}$	Ss	Z	p
532	3,27	,321	1,338	,056

Çalışmada elde edilen bulgular aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve Tek yönlü ANOVA testi aracılığı ile çözümlenmiş ve verilerin anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Anlamlı farklılığın görüldüğü gruplarda varyansın eşit olması fakat örneklem gruplarının eşit olmaması nedeniyle Scheffe post-hoc testi yapılarak gruplar arası farklılıklar incelenmiştir. Aritmetik ortalamaların aralığını belirlemek amacıyla 5 sütun 4 aralık mantığından hareket edilmiştir. Bu aralığın değeri $4/5= 0.8$ 'dir. Buna göre ortalama verilerinin yorumlanmasında ve değerlendirilmesinde:

- 1.00 - 1.79 arası Çok düşük
- 1.80 - 2.59 arası Düşük
- 2.60 – 3.39 arası Kısmen
- 3.40 – 4.19 arası Yüksek
- 4.20 – 5.00 arası Çok yüksek şeklinde ifadelendirilebilir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde problem cümlesi ile alt problemlere ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın problemi olan “ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri nedir?” sorusuna cevap bulmak için verilerin aritmetik ortalaması hesaplanmıştır.

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine ilişkin betimsel veriler

	N	$\bar{X}$	Ss
Madde 1	532	3,48	1,189
Madde 2	532	3,65	1,095
Madde 3	532	3,14	1,302
Madde 4	532	2,93	1,471
Madde 5	532	3,81	1,118
Madde 6	532	3,80	1,151
Madde 7	532	3,78	1,193
Madde 8	532	2,88	1,457
Madde 9	532	2,98	1,509
Madde 10	532	3,62	1,227
Madde 11	532	4,05	1,134

Madde 12	532	3,09	1,440
Madde 13	532	3,18	1,334
Madde 14	532	4,11	1,034
Madde 15	532	4,24	,960
Madde 16	532	3,73	1,353
Madde 17	532	4,01	1,059
Madde 18	532	4,31	,892
Madde 19	532	4,40	,906
Madde 20	532	2,34	1,504
Madde 21	532	3,95	1,018
Toplam	532	3,59	,524

Tablo 3 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri ölçeğin genelinde “yüksek” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle genel anlamda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemleri olan “Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışları cinsiyete, sınıf düzeyine, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” sorularına cevap bulmak için verilerin aritmetik ortalaması alınmış değişkenlerin özelliklerine göre bağımsız gruplar için t-Test ve Tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sh	Sd	T	p																								
ARAY	Erkek	276	3,55	,490	,029	530	-,506	,613																								
	Kadın	256	3,58	,557	,034				ARAK	Erkek	276	276	3,66	,721	530	-,259	,795	Kadın	256	256	3,67	,748	GENEL	Erkek	276	3,58	,495	,029	530	-,471	,638	Kadın
ARAK	Erkek	276	276	3,66	,721	530	-,259	,795																								
	Kadın	256	256	3,67	,748				GENEL	Erkek	276	3,58	,495	,029	530	-,471	,638	Kadın	256	3,60	,555	,034										
GENEL	Erkek	276	3,58	,495	,029	530	-,471	,638																								
	Kadın	256	3,60	,555	,034																											

Tablo 4 incelendiğinde bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre erkek ve kadın ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin ağırlıklı ortalamalarının ölçek genelinde 3,58 ve 3,60 olduğu, bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{530} = -471$).

Tablo 5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Betimsel İstatistik Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sh
ARAY	5.Sınıf (a)	129	3,63	,449	,039
	6.Sınıf (b)	123	3,60	,502	,045
	7.Sınıf (c)	137	3,61	,630	,053
	8.Sınıf (d)	143	3,43	,469	,039
	Toplam	532	3,57	,523	,022
ARAK	5.Sınıf (a)	129	3,83	,619	,054
	6.Sınıf (b)	123	3,68	,771	,069
	7.Sınıf (c)	137	3,72	,778	,066
	8.Sınıf (d)	143	3,44	,705	,058
	Toplam	532	3,66	,733	,031
GENEL	5.Sınıf (a)	129	3,68	,436	,038
	6.Sınıf (b)	123	3,61	,513	,046
	7.Sınıf (c)	137	3,64	,629	,053
	8.Sınıf (d)	143	3,44	,466	,038
	Toplam	532	3,59	,524	,022

Tablo-5’de sınıf düzeyi değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamaları verilmiştir. Tablo 5’de yer alan veriler incelendiğinde sınıf düzeyi arttıkça ortalamaların düştüğü (5. Sınıf (a) – 3,68; 6. Sınıf (b) – 3,61; 7. Sınıf (c) – 3,64; 8. Sınıf (d) – 3,44) gözlemlenmektedir. 5. sınıfta öğrenim görmekte olan ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin puanlarının ölçeğin her iki boyutunda da üst sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilere nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamaların aralarındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Tablo-6’de sunulmuştur.

Tablo 6. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

		KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark (Scheffe)
ARAY	Gruplararası	3,482	3	1,161			
	Gruplarıçi	141,915	528	,269	4,318	,005*	a-d c-d
	Toplam	145,397	531				
ARAK	Gruplararası	11,244	3	3,748			
	Gruplarıçi	274,782	528	,520	7,202	,000*	a-d c-d
	Toplam	286,027	531				

GENEL	Gruplararası	4,862	3	1,621	6,053	,000*	a-d c-d
	Gruplarıiçi	141,371	528	,268			
	Toplam	146,233	531				

(* p<0,05)

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin sınıf seviyesiyle sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeyleri arasında akademik risk almaya yaklaşma boyutunda ($F_{531}=4,318$), akademik risk almaktan kaçınma boyutunda ($F_{531}=7,202$) ve ölçek genelinde ($F_{531}=6,053$) anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için yapılan Tukey-HSD testi sonuçlarına göre farklılığın 5. sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencileriyle üst sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında, 5. sınıflar lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu durum sınıf seviyesi yükseldikçe öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etmedeki cesaretinin nispeten azaldığı ve bu konudaki isteksizliklerinin nispeten arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Betimsel İstatistik Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sh
ARAY	İlkokul (a)	151	3,6200	,527	,042
	Ortaokul (b)	155	3,5750	,487	,039
	Lise (c)	143	3,5026	,558	,046
	Üniversite ve üzeri (d)	83	3,5911	,515	,056
	Toplam	532	3,5708	,523	,022
ARAK	İlkokul (a)	151	3,7815	,753	,061
	Ortaokul (b)	155	3,7019	,680	,054
	Lise (c)	143	3,5063	,742	,062
	Üniversite ve üzeri (d)	83	3,6867	,743	,081
	Toplam	532	3,6695	,733	,031
GENEL	İlkokul (a)	151	3,6585	,537	,043
	Ortaokul (b)	155	3,6052	,481	,038
	Lise (c)	143	3,5035	,547	,045
	Üniversite ve üzeri (d)	83	3,6139	,527	,057
	Toplam	532	3,5943	,524	,022

Tablo-7’de anne eğitim düzeyi değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamaları verilmiştir. Veriler incelendiğinde anne eğitim düzeyi yükseldikçe ortalamaların düştüğü gözlemlenmektedir. Annelerinin eğitim düzeyi düşük olan ortaokul öğrencilerinin sosyal

bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin puanlarının ölçeğin her iki boyutunda da annelerinin eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilere nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamaların aralarındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Tablo-8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

		KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
ARAY	Gruplararası	1,068	3	,356			
	Gruplarıçi	144,329	528	,273	1,302	,273	-
	Toplam	145,397	531				
ARAK	Gruplararası	5,889	3	1,963			
	Gruplarıçi	280,137	528	,531	3,700	,012*	a-c
	Toplam	286,027	531				
GENEL	Gruplararası	1,851	3	,617			
	Gruplarıçi	144,382	528	,273	2,257	,081	-
	Toplam	146,233	531				

(* p<0,05)

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeyleri arasında ARAY boyutunda ($F_{531}=1,302$) ve ölçek genelinde ($F_{531}=2,257$) anlamlı fark yokken ARAK boyutunda ($F_{531}=3,700$) anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için yapılan Tukey-HSD testi sonuçlarına göre farklılığın annesi ilkökul mezunu olan ortaokul öğrencileriyle annesi lise mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, annesi ilkökul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık sadece iki kategoride görünmesine karşın ölçek geneli ve boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde anne eğitim seviyesi yükseldikçe ortaokul öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etmedeki cesaretinin nispeten azaldığı ve bu konudaki isteksizliklerinin nispeten arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Betimsel İstatistik Sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sh
ARAY	İlkokul (a)	65	3,66	,520	,064
	Ortaokul (b)	131	3,64	,515	,045
	Lise (c)	193	3,48	,542	,039

	Üniversite ve üzeri (d)	143	3,56	,492	,041
	Toplam	532	3,57	,523	,022
ARAK	İlkokul (a)	65	3,87	,733	,091
	Ortaokul (b)	131	3,76	,718	,062
	Lise (c)	193	3,59	,756	,054
	Üniversite ve üzeri (d)	143	3,58	,695	,058
	Toplam	532	3,66	,733	,031
GENEL	İlkokul (a)	65	3,71	,531	,065
	Ortaokul (b)	131	3,67	,518	,045
	Lise (c)	193	3,51	,546	,039
	Üniversite ve üzeri (d)	143	3,57	,480	,040
	Toplam	532	3,59	,524	,022

Tablo-9'da baba eğitim düzeyi değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamaları verilmiştir. Veriler incelendiğinde baba eğitim düzeyi yükseldikçe ortalamaların düştüğü gözlemlenmektedir. Baba eğitim düzeyi düşük olan ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerine ilişkin puanlarının ölçeğin her iki boyutunda da babalarının eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilere nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamaların aralarındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Tablo-10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

		KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
ARAY	Gruplararası	2,685	3	,895			
	Grupları içi	142,712	528	,270	3,311	,020*	b-c
	Toplam	145,397	531				
ARAK	Gruplararası	5,870	3	1,957			
	Grupları içi	280,156	528	,531	3,688	,012*	a-c a-d
	Toplam	286,027	531				
GENEL	Gruplararası	3,126	3	1,042			
	Grupları içi	143,107	528	,271	3,844	,010*	a-c b-c
	Toplam	146,233	531				

(* p>0,05)

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan

varyans analizi sonucunda ortaokul öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri ile sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri arasında akademik risk almaya yaklaşma boyutunda ($F_{531}=3,311$), akademik risk almaktan kaçınma boyutunda ($F_{531}=3,688$) ve ölçek genelinde ($F_{531}=3,844$) anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için yapılan Tukey-HSD testi sonuçlarına göre akademik risk almaya yaklaşma boyutunda farklılığın babası ilkokul mezunu olan ortaokul öğrencileriyle babası lise mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, akademik risk almaktan kaçınma boyutunda babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle babası lise ve üniversite mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, ölçek genelinde ise babası lise mezunu olan öğrencilerle babası ortaokul ve ilkokul mezunu olan öğrenciler arasında babasının eğitim düzeyi düşük olan öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Ölçek geneli ve boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde baba eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etmedeki cesaretinin nispeten azaldığı ve bu konudaki isteksizliklerinin nispeten arttığı şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeylerinin ölçeğin genelinde “yüksek” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk almaya hevesli olduklarını, bir başka deyişle sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamlarında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etme cesaretini/isteğini taşıdıkları söylenebilir. Behgetto & Baxter (2012) ve Açıkgül & Şahin (2019) tarafından matematik dersi odaklı yapılan çalışmalarda da öğrencilerin akademik risk alma davranış düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum sosyal bilgiler odaklı akademik risk alan davranışlarında cinsiyet değişkeninin etkili olmadığını; akademik risk alma noktasında erkek ve kadın öğrencilerin benzer düzeyde olduklarını göstermektedir. Clifford ve diğerleri (1989), Avcı & Su-Özenir (2016) ve Bozpolat & Koç (2017) tarafından ortaokul öğrencileri üzerinde yürütülen çalışmalarda da benzer sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmada ulaşılan sonucu desteklemektedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuca göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri sınıf düzeyine göre gerek ölçek genelinde gerekse alt boyutlara göre anlamlı farklılık göstermiştir. Bu sonuca göre 5. sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencileri, daha üst sınıflarda öğrenim gören ortaokul öğrencilerine göre akademik risk alma davranışlarında daha istekli oldukları söylenebilir. Ortaokul düzeyinde sınıf seviyesi yükseldikçe öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik akademik risk alma davranış düzeylerinde bir azalmanın olduğu sonucundan hareketle öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik risk almada karşılaştıkları güçlüklerle karşı mücadele etme isteklerinin azaldığı söylenebilir. Bu azalmanın sebebi ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte daha üst öğrenme dönemlerinde karşılaşılan gelecek kaygısı, merkezi sınavların etkisi ve öğrencilerin içinde bulunduğu gelişimsel dönemler gibi birçok sebeple ilişkilendirilebilir.

Clifford vd., (1989), Avcı & Su-Özenir (2016), Devenci & Aydın (2018) ve Açıkgül & Şahin (2019) tarafından yürütülen çalışmalarda da sınıf değişkeni çerçevesinde benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmada ulaşılan sonucu desteklemektedir.

Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri anne eğitim düzeyi değişkenine göre ARAY boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı fark göstermezken; ARAK boyutunda anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre annesi ilkokul mezunu olan ortaokul öğrencileriyle annesi lise mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan ölçek geneli ve boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde anne eğitim seviyesi yükseldikçe ortaokul öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etmedeki ve risk almadaki cesaretinin nispeten azaldığı ve bu konudaki isteksizliklerinin nispeten arttığı görülmektedir. Avcı & Su-Özenir (2016) tarafından matematik dersi odaklı yürütülen çalışmada ise tam ters bir sonuca ulaşılmış; annesi üniversite mezunu olan çocuklarının, okur-yazar, ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu annelerin çocuklarına göre matematik odaklı akademik risk alma davranışı ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencilerin akademik risk alma davranışlarında ders disiplinlerine göre farklı davranışlar gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleri baba eğitim düzeyi değişkenine göre ARAY boyutunda, ARAK boyutunda ve ölçek genelinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buna göre babası ilkokul mezunu olan ortaokul öğrencileriyle babası lise mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, akademik risk almaktan kaçınma boyutunda babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle babası lise ve üniversite mezunu olan ortaokul öğrencileri arasında, ölçek genelinde ise babası lise mezunu olan öğrencilerle babası ortaokul ve ilkokul mezunu olan öğrenciler arasında babasının eğitim düzeyi düşük olan öğrenciler lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan ölçek geneli ve boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde baba eğitim seviyesi yükseldikçe ortaokul öğrencilerin sosyal bilgiler odaklı öğrenme ortamında karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etmedeki ve risk almadaki cesaretinin nispeten azaldığı ve bu konudaki isteksizliklerinin nispeten arttığı görülmektedir. Avcı & Su-Özenir (2016) tarafından matematik dersi odaklı yürütülen çalışmada ise tam ters bir sonuca ulaşılmış; babası üniversite mezunu olan çocuklarının, okur-yazar, ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu babaların çocuklarına göre matematik odaklı akademik risk alma davranışı ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencilerin akademik risk alma davranışlarında ders disiplinlerine göre farklı davranışlar gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Öneriler

- Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeylerinde sınıf seviyesine göre ortaya çıkan farklılığın gerekçeleri yeni bir araştırmada inceleyebilir.

- Bu araştırmanın sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranış düzeyleriyle anne ve baba eğitim durumlarının arasında olan ters orantının gerekçeleri yeni bir araştırmada incelemeye.
- Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik akademik risk alma davranışları derse karşı tutum, kaygı ve özyeterlik gibi farklı açılardan ele alınabilir.
- Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler odaklı akademik risk alma davranışlarına yönelik derinlemesine bilgi edilmesi ve çok boyutlu değerlendirme yapılabilmesi adına nitel veya nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı karma modellerin kullanılması önerilmektedir.
- Bu çalışma yerel düzeyde tek bir il ölçeğinde gerçekleştirilmiştir. Daha büyük çalışma gruplarıyla yürütülecek çalışmalarla genelleme yapılabilecek sonuçlara ulaşılabilir .

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına ve dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

KAYNAKÇA

- Abdullah, M. & Osman, K. (2010). "21st Century Inventive Thinking Skills Among Primary Students In Malaysia and Brunei". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1646-1651. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.380>
- Açıkgül, K. & Şahin, K. (2019). "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarına İlişkin Algıların Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Üstbiliş ve Tutum Değişkenleri Açısından İncelenmesi." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (32), 2-30. Doi: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.558120>
- Anıl, D. (2009). "Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programında Türkiye'deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler." *Eğitim ve Bilim*, 34 (152), 87-100.
- Avcı, E. & Su-Özenir, Ö. (2016). "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7 (2), 304-320.
- Baş, S. (2012). *Kişilik, Motivasyon, Akademik Risk Alma ve Üstbilişin Matematik Alanında Yaratıcı Yeteneğe Katkısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baylav-Korkmaz, H. (2002). *Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beghetto, R. A. (2009). "Correlates of Intellectual Risk Taking in Elementary School Science." *Journal of Research in Science Teaching*, 46 (2), 210-223. Doi: <https://doi.org/10.1002/tea.20270>

- Beghetto, R. A. & Baxter, J. A. (2012). "Exploring Student Beliefs and Understanding in Elementary Science And Mathematics." *Journal of Research in Science Teaching*, 49(7), 942-960. Doi: <https://doi.org/10.1002/tea.21018>
- Bozpolat, E. & Koç, H. (2017). "8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Odaklı Akademik Risk Alma Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 525-543. Doi: <http://doi.org/10.16986/HUJE.2016017559>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: Pegem.
- Clifford, M. M. (1988). "Failure Tolerance and Academic Risk Taking in Ten to Twelve Year Old Students." *British Journal of Educational Psychology*, 58 (1) 15-27. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1988.tb00875.x>
- Clifford, M. M., Lan, W. Y., Chou, F. C. & Qi, Y. (1989). "Academic Risk-Taking: Developmental And Cross-Cultural Observations". *The Journal of Experimental Education*, 57(4), 321-338. Doi: <https://doi.org/10.1080/00220973.1989.10806514>
- Creswell, J. W. (2013). *Research Design*. Çev. Ed., Selçuk Beşir Demir. İstanbul: Eğiten Kitap.
- Çelik, E. (2010). *Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Tutumuna, Akademik Risk Alma Düzeyine ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çetin, B., İlhan, M. & Yılmaz, F. (2014). "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyonla İncelenmesi." *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (1) 135-158.
- Çınar, D. (2007). *İlköğretim Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Üst Düzey Düşünme Becerilerine ve Akademik Risk Alma Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çiftçi, S. (2006). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine, Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Deveci, İ. & Aydın, F. (2018). "Relationship Between Students' Tendencies Toward Academic Risk Taking And Their Attitudes To Science". *Issues in Educational Research*, 28(3), 560-577.
- Freeman, R. & Rossignol, K.L. (2010). Taking risk-experiential learning and the writing student, *Australian Journal of Adult Learning*, 50(1), 75-99.
- Gezer, M., İlhan, M. & Şahin, İ. F. (2014). "Sosyal Bilgiler Odaklı Akademik Risk Alma Ölçeğinin (SOARAÖ) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 125-164.
- İlhan, M. & Çetin, B. (2013). "Ortaokul öğrencilerinin matematik odaklı akademik risk alma davranışları: Bir ölçek geliştirme çalışması." *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-28.
- İlhan, M., Çetin, B., Öner-Sünkür, M. & Yılmaz, F. (2013). "Ders Çalışma Becerileri ile Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyon ile İncelenmesi." *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3 (2) 124-146. Doi: <https://doi.org/10.12973/jesr.2013.328a>

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kıran-Esen, B. (2005). "Ergenlerde risk alma davranışı ile akademik başarının incelenmesi." *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (29), 8-13.
- Nacaroğlu, O. & Kızıkan, O. (2020). Investigation of Gifted Students' Science Laboratory Academic Risk Taking Tendencies and Science Learning Orientations in Terms of Some Variables. *Open Journal for Educational Research*, 4(1), 15-30. <https://doi.org/10.32591/coas.ojer.0401.02015n>
- Öner-Sünkür, M. (2013). *Fen ve teknoloji dersinde tahmin et-gözle-açıkla yöntemi ile desteklenmiş yansıtıcı düşünmeye dayalı etkinlik uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Öner-Sünkür, M., İlhan, M., Kinay, İ. & Kılınç, M. (2013). "An examination of the relation between 8th grade students' level of academic risk taking and their positive and negative perfectionism traits." *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 42(2), 1-10.
- Sharma, S. (2015). Promoting risk taking in mathematics classrooms: The importance of creating a safe learning environment. *The Mathematics Enthusiast*, 12(1), 290-306.
- Tay, B., Özkan, D. & Akyürek Tay, B. (2009). "The effect of academic risk taking levels on the problem solving ability of gifted students." *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1099-1104. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.198>
- Üztemur, S., Dinç, E. & Acun, İ. (2020). "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Odaklı Epistemolojik İnançları, Öğrenme Yaklaşımları, Akademik Risk Alma Davranışları ve Ders Başarıları Arasındaki İlişkiler: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 179-199. Doi: <http://doi.org.10.16986/HUJE.2019049985>
- Varışoğlu, B. & Ekinci-Çelikpazu, E. (2019). Secondary school students' academic risk-taking levels in Turkish lesson. *International Journal of Progressive Education*, 15(4), 241-258. <http://doi.org.10.29329/ijpe.2019.203.18>
- Young, R. D. (1991). *Risk-taking in learning, K-3*. NEA Early Childhood Education Series. National Education Association Professional Library, PO Box 509, West Haven, CT 06516.
- Yıldız, Z. (2012). *Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımında Ortaöğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.